Година III. Timişoara, (Темишвар) 10. марта 1923. Бр. 8.

ГЛАСНИК

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. 10. и 20. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

—

Бр. 51. Е. В. из 1923.

Парох. звањима и црквн. општинама соколовачког протопрезвитерата.

Министарство Наставе дописом од 1. септ. 1922. бр. 1744-1923. Секција VI. извештава ме на моју представку, да ће приликом именовања учитеља на комуналне и државне основне школе водити рачуна о овдашњој жељи, да се за учитеље на те школе постављају Срби прав. вере а ако таквих не би било, учитељи, који потпуно владају српским језиком и да је у томе смислу издало потребна упутства државном шк. надзорништву у Лугошу.

О томе извештавам Наслов знања ради с тим, да се у случају потребе споменутом држ. шк. надзорништву обрати позивно на горњу министарску наредбу.

Ја сам поводом молби црквн. општина најновије тражио постављање Србина за учитеља у Белобрешци и Луговету.

У Темишвару, 7-20. фебр. 1923.

Стефан
архим. еписк. викар.

ИЗВЕШТАЈ

о раду седнице Епарх. Шк. Одбора одржане у Темишвару 6/19. окт. 1922. год.

(Свршетак.)

Узет је на знање извештај црквн. опћине у Немету у предмету поднашања извештаја о неоправданим школ. отсутницима. — Узет је на знање закључак скупшт. седнице црквн. опћине у Араду у предмету исплате скупарине у износу од 800 леја Даринки Урсић учитељици там. — Узети су на знање извештаји М. Васиљевићеве привр. управ. у Срп. Св. Петру у предмету отклањања мана и недостатака, опажених приликом инспекције. — Извештено је учитељство у Срп. Св. Петру, да држ. школ. органи могу тражити од учитељства распоред часова и распоред градива, но поднашање на одобрење, могу само преко ЕШО.-а захтевати. — Није уважена као касно приспела молба Сл. Николајевића да се прими на овогодишњи учит. течај. — Молба курсиста, да им се годишњи огрев са 4 куб. м. дрвета повиси на 8, остављена је ин суспенсо, док се дефинитивно не реши школ. питање у краљ. Румунији. — Узето је на знање президијално расположење у предмету уређења берива Милана Ђурића срп. нар. учитеља у Срп. Чанаду. — Стевану Томићу учитељу у Чакову издата је сведоџба о службовању. — Васи Росићу бившем привр. учитељу у Варјашу издата је сведоџба, да је био присутан при полагању II. течаја за образовање учит. помоћника у Темишвару. — Извештен је Сл. Николајевић бивши учитељ у Иванди, да му се сведоџбе IV. р. грађ. шк. и II. учит. течаја не налазе у овоепарх. архиви, а за истављање дупликата потребна је министарска дозвола. — Извештен је Христифор Којић срп. нар. учитељ у Арад-Гају, да је дужан полагати еквивалентни испит и ако је слушао румунски курс. — Удовољено је молби Стојанке Стануловићеве учитељице у Немету, да јој се издаду ферijална берива. — Наставницима учит. течаја обзиром на интензиван рад им, дозвољено је да могу отпочети школ. год. 1. октобра. — Узето је на знање, да су бившој учитељици Ј. Јеремијиној издата обустављена берива. — Позван је епарх. школ. реф. да у извештајима о ревизији школе у Печки обавњеним по пок. Т. Костићу извиди, да ли је констатована оставка учитељице Ирине Дамјанове. — Уважена је молба Ст. Томића учит. у Чакову и О. Митрове учит. у Денти, да им се исплате ферijална берива. — Извештен је К. Мијатов држ. учитељ у Карлову краљ. СХС. о томе, на основу које наредбе треба да добије разлику у беривима за службовање у краљ. Румунији. — Умољено је Министарство Наставе, да овај одбор извести да ли Вел. Св. Миклуш спада у категорију вароши или у категорију села. — Извештен је јером. П. Дошен, да политичке власти тражене податке о учит. беривима само преко ЕШО.-а могу добити. — Извештен

је J. Степан из Мехале, да му је син ишао двапут у III. р. за то, што је добио недовољну оцену. — Извештен је В. Богој рум. учитељ у Белотинцу, да му се документи, које је поднео ЕШО.-у 1888. год., не налазе у овоепарх. архиви. — Умољен је ЕАО. у Вел. Кикинди, да све списе, који се односе на спор у предмету огреварине J. Теодоровићеве учитељице у Вел. Св. Миклушу, овом одбору пошаље. — Зорка Николајевићева учитељица у Срп. Итебеју извештена је, шта треба да чини да до свога потраживања дође. — Донесено је свега 246 одлука.

Неслужбени део.

Проповед на Велики Петак.

Побожни Хришћани!

Стојимо пред гробом Спаситељевим и пред духовним очима нашим ниже се читав низ надчовечних патња Богочовека. Учитеља свога издаје сребролубиви ученик, оптужују Га они, ради чијег се спасења сишао на земљу, злостављају Га, ругају Му се они, према којима је Он имао само љубави и којима је само добра чинио, стао је пред судију Онај, који суди свима нама, дао се разапети на крст Створитељ света па умирући на крсту молио се Искупитељ своме Оцу Небесноме, да све ово неправедно дело Отац не уписује у грех непријатељима Његовим, него нека им опрости јер не знају шта чине. И најзад безгрешно тело Богочовека би положено у гроб.

Успомену ову славимо данас, долазимо у св. храм да целивајући плаштаницу у гробу Христовом научимо приближити се Христу, да се дотакнемо рана Господњих које живот изливају. Христу се многи приближиваху и приближују али не сви од тих многих тако разумно као разбојник, који Га је на крсту исповедао, признао и молио се Њему; многи се дотицаху Христа али не сви из чистих побуда, не тако свето као Јосиф и Никодим.

Да би се Христу чисто и свето приближили, морамо се одрећи свих оних порока, који су пороци — ево дали гроб Христов. Јер је само грех и порок људски разапео Христа на крст!

Истина Спаситељева беше неповољна, сметала је лицемерима, лажљивим, славољубивим фарисејима и књижницима јудејским, јер је истина Спаситељева изобличавала јавно сву лажност тих људи, трулост њихову. Грешни ти људи здружише се са издајником Јудом — који је из гадног сребролубља заборавио на благодарност, коју треба да негује ученик према своме Учитељу — одлучише уништити Истину те позваше у помоћ лажне сведоке и оптужише неистинито Истину, мржњом својом довели су Љубав пред грешног земаљског судију и исти осуди на смрт безгрешног Судију. Светина, која је недавно при улазу Спаситеља у Јерусалим толико одушевљено клицала „Осана", сада одједном исто тако гњевно тражи да се њезин дојакошњи Спаситељ и Учитељ на крст разапне, јер није била толико свесна, није била толико обузета љубављу према Искупитељу, да је смела стати у одбрану Истине, божанства, љубави и безгрешности. И сви пороци људски у своме безумљу ликују што су победили чистоту, грешност слави победу над божанском чистотом!!

Али Васкрсење ће нам показати колико је кратковечна била њихова радост, да је грех побеђен, да је заиста победу однела Чистота, Истина и Безгрешност.

Гробу Христовом приступајмо скрушеним срцем, знајући да је овај гроб постао ради нас и ради нашег спасења.

Спаситељ је претрпео све муке ради нашег искупљења. Показао нам је како ваља да сваки од нас сноси свој крст и како нам ваља победити грех.

Испитајмо бар на данашњи дан себе, како смо се одужили овим превеликим патњама Искупитеља нашег? Да ли смо се одрекли оних порока, који су довели до распећа односно до гроба Христова? Је смо ли заиста достојни да се назовемо следбеницима Христовим?

Живот наш у ово време није истински хришћански живот. Појединац, заједнице па и народи читави одступају од пута Спаситељевог. Живимо сувише телесним животом на штету душе наше. Мало се њих труде да створе себи благо за небески живот а много их је, који се отимају да сакупе себи што више земаљског блага. Љубави према ближњему све ређе налазимо, место тога мржња влада — на жалост — и међу најближим сродницима. И таким животом стално и поново распињемо Христа, тако овладани грехом непрестано сахрањујемо у нами Спаситеља.

Немојмо тако!

Пођимо путем Истине! Савладајмо грех и живимо животом чистим. Негујмо душу нашу, украсимо је са што више хришћанских врлина. Одбацимо од нас све страсти и пороке, не будимо сребролубци, не будимо више лицемери, љубимо истину, нека код сваког нашег дела буде само један подстрекач и то — љубав. Немојмо у нами сахрањивати Христа већ приступајући што чешће св. тајнама, нека у нами стално живи Спаситељ, нека се тиме грешни људски род одужи своме Искупитељу. Нека пред нашим очима стално лебди гроб Христов и нека се код тога гроба сваки од нас одрекне земаљскога, нека сваки омрзне на своје грешне навике и склоности да тако загрлимо небо и да се закунемо на верност и Богу и његовим св. заповестима.

Будемо ли ово предузели, са гроба чућемо тихи глас: Добри човече! Твоја је молитва саслушана! Амин.

У. К.

Какве врлине красе наш српски народ у парохијама, с друге стране — какве све мане и недостатке има исти?

(Наставак.)

Што се пак специјално мојих парохијана тиче, навешћу у главном ово:

Могу рећи, да су Срби у Кетфељу у главном доста на своме месту, јер уверен сам да у много чему има и горих крајева.

Кетфељчани су добродушни, побожни и вредни, Љубе св. цркву и веру, св. богослужења доста уредно похађају. Упадљиво је, да мушки у много већем броју посећују цркву, него ли женске, а омладина слабије. — Него у најновије време почињу се и они угледати на околину и радити недељом и празником, лети само — пољску радњу, као: косити сено и жито, возити и друге мање радње, осим орања, копања и вршења. То све долази од угледања на Швабе, који и недељом ору. У цркви за време богослужења међутим понашају се са малим изузетком — без осећајног учествовања у молитвама, чему је узрок неразумевање садржине и смисла богослужења. Но све то дало би се још поправити, јер добра страна — воља и љубав према св. цркви и вери, ту су. Врлина им је и то, да се многи отимају да науче црквено појање. Па и има у Кетфељу доста појаца, што је од врло велике користи за религиозно-морални живот.

Добра је особина код кетфељчана и респектовање интелигенције, особито свештеника и учитеља. Овај је доста миран и благочестив народ. За време преврата 1918. год. ретко је која општина прошла без изгреда, али у Кетфељу није ником ни длака фалила, премда је легло јеврејско. Нико неће поред интелигентног човека проћи, а да не скине капу с главе, а свештениковој ће руци свака женска, омладина, па где-где и старији мушки и сва школска деца приступити. Тако исто на улици свагда стојећи дочекају свештеника. Млађи, особито женске, старијима пут непрелазе, и приступају им руци, чега по многим местима нема.

Кетфељ је доста богат у деци, премда би се ту имало много и замерити. „Ја не чекам лета без детета“ — говорила би пре свака млада, а сад?!.....

У културном и националном погледу за похвалу је млађи нараштај између 25—35—38. година, па по где — који и од старијих, који тежи за просветом и има доста будну националну свест. Доказ је томе и похвале достојан покрет око оснивања читаонице, певачког друштва, потрошачке задруге, земљорадничке задруге и др. Тај нараштај интересује се за књиге; читаоницу редовно посећује, занима га сваки политички покрет по свету, а о судбини Србије и Српства вечито размишља и расправља. — Старији су на том пољу заостали, тако нпр. при оснивању читаонице противили су се и сметали, па и дан данас још не могу да се помире.

Око обрађивања земље такође има напредовања. Земљу доста рационално обрађују, али ју мало имају, јер је туђин (Шваба) више од пола атара прекупио још у пређашња времена, но хвала Богу, сада већ и у томе има напретка. Сваки уме сада да цени земљу и настојава, да до ње дође. Мало по мало наши истискују туђина, а „американци“ већ по 10—20 и 30 јутара купују уједанпут.

(Свршиће се.)

ЦРНА ГОРА.

I.

Када су српска племена у VII. в. населила области, у којима сада српски народ станује, та су племена заузела и оне земље које су до светскога рата припадале Црној Гори. Од тога доба па до данас Срби у Црној Гори делили су у главном увек судбину осталих српских покрајина и целога српског народа.

Када је у IX. в. образована прва српска држава, Црна Гора била је у саставу те државе. После пропасти те прве српске државе, у другој половини X. в., пренето је средиште политичког живота српског народа у јужно српско Приморје, у крајеве доцније Црне Горе. Ту су, пред средину XI. в. Срби дигли устанак против Византије, да извојују себи државну независност.

Нова српска држава, основана тим устанком, имала је у Црној Гори (у Зети, како се онда та област звала) свој центар, а у Скадру јој је била престоница.

Зетска српска држава спада међу најзнатније наше државе средњега века. Њен владар Михаило добио је из Рима, од великог папе Гргура VII. краљевску круну, дакле признање државне независности, а већ пре тога основана је у њој била независна црквена организација (Барска архиепископија).

Када је зетска краљевина, услед унутрашњих борби, ослабила, настала је у XII. в. борба о првенство у српским земљама између Зете и Рашке, области у средишту српских земаља, где је била основана прва српска држава. После дуге борбе Зета је подлегла и постала је саставни део нове т. зв. Неманићке српске државе. Пошто је Зета дуго времена била посебна држава, добила је она у Неманићкој држави знатне автономне повластице и сматрана је као посебна целина.

Кад се у другој половини XIV. в. Неманићка српска држава распала, Црна Гора је образовала посебну државу, која се, као и остале српске области, али дуже но све оне, борила против турског освајања, док није, у почетку XVI. в., и она била покорена од Турака.

Али љубав за слободом била је у томе делу српског народа необично велика, а згодан географски положај дао му је могућност за сталну борбу против Турака и за четовање. Слабљење Турске од XVII. в. пружало је појединим племенима у Црној

Гори све више и више воље и могућности да утврде и прошире слободу своје акције и своју самоуправу. Пошто је међу њима највећа власт и ауторитет био поглавица цркве, то се автономно-државни живот, који се првобитно манифествовао у савезу племена, без јаче унутрашње везе међу њима, почео постепено образовати под управом црногорских владика. Из те теократске патријархалне племенске владавине развијао се полако, од краја XVIII. века, све више у Црној Гори државни живот. У другој половини XIX. века почела је Црна Гора узимати све атрибуте модерних држава.

У XVIII., XIX. и XX. веку Црна Гора је у многим ратовима са Русијом, а доцније са Србијом, ширила своје државне границе. После завођења у Србији слободног парламентарног живота и Црна Гора је претворена у уставну монархију (1905.), а ускоро после тога призната је за краљевину.

Писма Српкињи Ј. П.

18.

Св. прав. црква наша учи нас, да је Господ Бог најпре створио небо и на небу духовни свет, анђеле а по том земљу, којој је постепено дао облик на тај начин што се на реч Његову растави светлост од таме, одвоји ваздух од земље, сабра вода по разним местима и постадоше извори, потоци, реке, језера и мора, на сухој земљи пониче трава и друго разно биље, цвеће и дрвеће, у води се појавише рибе и остале водене животиње, у ваздуху птице а по земљи разне животиње и звери земаљске. Тако постаде материјални свет. Напослетку створи Бог човека, који по души својој припада духовном а по телу своме материјалном свету и који се зове „малим светом" (микрокозмос). Као побуду, из које је Бог створио свет, спомиње св. црква наша безграничну љубав Божју а сврха стварања беше по учењу цркве слава Божја и блаженство створова.

„Сва земља нека се поклони теби и нека те слави; нека поји похвалу имену твојем Вишњи" у тој краткој песмици црквеној исказано је, да цела васељена треба да испуни прву сврху створења, да одаје славу и хвалу Творцу своме. И ми у истини видимо на све стране слављење Бога. Његову славу објављују високи, вечитим снегом покривени брегови, чији се врхови у облацима губе и скромни брежуљци, које плуг земљорадникова оспособљава за рађање плода. Бога славе кедрови ливански и незнатна трава, орао у висини и црвић у праху земаљскоме. Њега величају сунце, месец и безбројне звезде. Али све ово слављење и величање догађа се — немо. Па ко је онај, који ће стати између Бога и света и речима исказати славословља и похвалне песме целе васионе, свих створова Божјих? На то је позван једино човек, круна Божјег стварања, најсавршенији створ Божји, створен по образу и подобију Божјем, обдарен умом, разумом и слободном вољом и — даром језика.

Човек тек онда увиђа колико је велик и диван овај дар Божји, и тек онда уме у истини да га цени, када се нађе са немим човеком, који није кадар да изрази — свима нама разумљивим начином — своје мисли, жеље и осећаје. Онда тек долази он до сазнања, колико дугује Творцу своме за тај дар и како има захвалност своју на тој одлици да исказује топлом молитвом и слављењем св. имена Божјег. Та шта би било од њега, да га Господ није удостојио тога великога дара? Био би лишен живе светлости умне и дружевности праве — неби се много разликовао од животиња, које само неке неартикуловане гласове дају, које нико разумети не може. Па колико треба због свега реченога да се завери и заветује, да ће тај дивни дар Божји употребити искључиво на оно, ради чега му је дат и на што га Господ упућује: на славу Божју из љубави према Богу и на добро људима из љубави према ближњем.

Је ли драга моја, да би лепо било, када би овако било? Али на жалост језик наш, тај скупоцени дар Божји, хоће често да се изврге у оруђе, којим се Богу у место славе и хвале наноси увреда, којим се шири место љубави непријатељство, мржња и пакост, којим се лаже, оговара и клевета, којим се устаје против правде, правице и невиности и које наноси и саму смрт, телесну и моралну, по речима премудрога Соломона: смрт је и живот у власти језику. (Приче 18., 21.)

Колико су сретни и блажени они људи, који, ако већ не умеју да употребе језик свој на добро, а они знају барем да га обуздавају — да буду спорни на речи а брзи на ћутању. Када би се сви ми увеђбали у овој врлини, не би оптеретили душе наше смртним гресима а поштење и добар глас наших ближњих не би претрпели толико — врло често посве неоснованих а готово увек непотребних — нападаја, колико имају у противном случају да издрже!

Ружан је обичај већ од старина, да људи не пазе на речи своје. Истина је до душе, да стара латинска пословица вели: „Речи одлете а оно што је написано остаје;" али је истина и то, да непромишљено избрбљане или лажно изговорене речи могу да нанесу тешке увреде Богу и ближњима, у стању су да разоре срећу појединаца и породица и да ископају гроб миру душевноме, части и доброме гласу овога или онога сабрата нашег. За то вели св. Јован Златоусти, да је језик мали уд до душе, али велике ствари покреће. Од једне искре може да постане ватра, која целу шуму спали, а језик је искра сваког зла. А св. Апостол Јаков опомиње: нека буде сваки човек спор на говору, т. ј. нека добро промисли шта ће казати. Јер кад ти је реч једном изашла из уста, није више у твојој власти, већ је као перце, пуштено са куле у

ветар или као камен, бачен у море; не зна се, кад ће се и где ће се зауставити.

Дао би Господ, да се из идућих писама поучимо, да језик свој, тај корисни али уједно и врло опасни орган наш обуздавамо и у пристојним границама одржавамо, како би он припомогао нашем спасењу а не да изазива гњев Божји и да служи на саблазан ближњима нашим а нами самима на пропаст.

Здраво! У духу те грли твој духовни отац

Јеромонах Софронije.

Чувајте већ деци зубе.

(Свршетак.)

Зуби се кваре. Често се почну одмах „јести", чим изникну. Ако на то не обратимо пажњу, квари се све даље. Трулеж иде све дубље према сржи и живцу зуба, а по гдекада и на саму вилицу. Запаљени делови почну се гнојити а околина (десни и образ) натицати. Сваку од тих појава прате несносни болови и не даду ни болеснику ни околини његовој спавати. Дете не једе, не спава, па опадне и малакше. После све те муке обично се зуб ипак мора вадити пре времена, тј. пре него што може да избије на његово место други — стални. А трулеж лако прелази и с једнога зуба на други. На тај начин може да се зарази и онај први велики кутњак, најважнији зуб у сталном низу.

Ако се кваран млечњак извади, остаје на његовом месту празнина. Та празнина може бити двојако опасна. На том месту се храна не може ситнити и дробити као што би ваљало, а суседни зуби опет временом урастају у ту празнину и приближе се један другом. На тај начин сузи се простор, где треба да се смести сталан зуб, те га присили да — кад мање кад више — порасте у страну: изван самога реда. Тако онда низ сталних зуба постаје неправилан. Та неправилност смета жвакању. Неправилно сажватана храна слабије храни или баш смета варењу и целој исхрани. А то је нарочито велика опасност по напредак дечјег организма, који је тек у развијању. Зато често виђамо као последице запуштених и занемарених млечњака код деце бледуњавост, малокрвност, слабост, и опадање, а малокрвно, слабуњаво и опало тело детиње је најпогодније земљиште за све болести — нарочито заразне. Тако се нпр. зна, да се у шупљинама кварних зуба врло често залегу и клице туберкулозе, па онда у тело прелазе.

Према томе мој је савет:

1. Чувајте деци зубе од најранијег детињства! Већ на измаку друге године набавите своме детету четкицу за зубе, и научите га, да их редовно чисти и пере — бар три пута на дан, и то увек после јела — нарочито после вечере.

2. Тражите лекарске помоћи чим се дете потужи на зубобољу. Сем тога постарајте се, да ваш лекар деци прегледа зубе бар два пута годишње.

„ЗДРАВЉЕ". **Др. Васа Царићевић.**

Наши дописи.

Исплата нових звона и заграђивање Св. Гробља у Немету.

(Свршетак.)

Иста једнодушност овдашњих верних се показала пролетос при уређивању свога св. гробља. Неколико дана су сложно радили, док су дубок шанац широм целог западног дела гробља изнутра земљом насули, те нам тако св. гробље много лепше изгледа, има више места за сахрањивање и биће више сенокоса. После овога се приступило заграђивању св. гробља, које је дотле даскама било заграђено, које су већ биле отрухнуле, издале, јаком гвозденом жичном мрежом у дужини од 135 хвата, која је утврђена на чешћим багреновим ступцима, које су наши људи бесплатно дали. Та заграда је стала 8709 л. 52 б., која свота је опет покривена разрезом од 200% на државну порезу месних становника, без ратног додатка, без доходарине III. разреда на закуп земље и са изузетком државне порезе на земљу, која је узета од већих поседника од власти за спровађање земљишне обнове, даље прилозима и приходом од 555 л. од продатих дасака старе заграде, која последња свота није се сасвим употребила. И овде је занимљиво, да је разрезана свота у износу од 8163 л. 10 б., истина за дуже време, него за исплату звона, све до једне бање и уплаћена. Свако је био прожет мишљу и уверен, да то св. место треба да је у реду, да је добро заграђено, па је свако и своју дужност подмирио. И овај прирез је купио споменути председник црквене општине. Гробљанску заграду су наши људи својевољно и бесплатно сместили, дакле није се морао плаћати нарочити рукодеља (мајстор). Највише су платили: Бранислав Радулов 956 л., Иван Мучалов 659 л., Ћира Мићин 651 л., Реља Попов 176 л., Слава Арсин 145 леја, Тоша Михајлов 139 л., Младен Филипов 137 леја, Васа Ердељанов 134 л., Јосиф Серелми, ркат., општински подбележник 127 л., Штева Мурар 126 л., Таца Стојков, ратар 106 л., Максим Стануловић 100 л. прилога, уд. Јелисавета Валдек, ркат., ратарка 100 л. прилога. Којим особама није овде занимање назначено, обележено је горе код прореза за звона.

Када се узме у обзир, да су овдашњи Срби за подмирење својих црквено-општинских и школских потреба сносили још 5 л. на брачни пар и 76% на држ. порезу, онда се види, да је овде црквено-општински прирез у овој години износио 15 л. на брачни пар и 546% на државну порезу, без ратног додатка на исту. Поред овога нису заборавили ни суседне и сиромашније црквене општине, пошто су, као што је већ споменуто, за оправку св. цркве у Малом Бечкереку 289 л., а за набавку црквених звона у Моноштору 148 л. приложили.

Из свега реченога излази, да су Немећани лепих трудова показали и доста новчаних жртава на

црквеном пољу принели. Нека са истим жаром пригрле сваку добру ствар црквену, школску и просветну и нека, молећи се Богу и даље истрају и издрже у таким ваљаним и Богу угодним делима, нека упоред с тиме напредују у вери, побожности и честитости, па им неће изостати благослов Божји, доћи ће им помоћ и награда с неба, јер прегаоцу Бог даје махове, јер је за оне, који се одликују побожношћу и добрим делима, Христос Спаситељ рекао: „Имена мога ради примиће сто пута онолико и добиће живот вечни". (Мат. 19., 29.)

У Немету, 16-29. децембра 1922. год.

Са одличним поштовањем:
Максим Стануловић,
срп. прав. парох неметски.

Приложници св. храмова наших.

Свети храм сараволски настрадао је у рату као и сви други храмови. Имао је три дивна звона, која је непријатељ поскидао да од њих топове салије. Остављено је само једно звоно. Код побожног и честитог народа сараволског појавила се јака жудња, да нова звона набави. И жеља Сараволаца приближује се остварењу. Племенито срце Саве Петровића и Боге Чокова схвативши потребу св. цркве диктовало је истима, да за здравље својих живих а за покој душе мртвих о свом трошку набаве сваки по једно звоно. Ту своју жељу саопштише месном свештенику и црк. одбору, те одмах позваше и стручњака из Тем.-Фабрике и брат Сава наручи једно звоно од 136 кг. у вредности од 18.220 леја, а брат Бога друго од 57 кг. у вредности од 7600 леја а остали Сараволци подстакнути овим лепим примером побожности и доброчинства договорише се и наручише једно звоно од 286 кг. у вредности од 38.370 леја, наручише и нове гвоздене козе за звона за 20.000 леја, старо звоно погодише да се окрене, друга круна и ново клатно да се умести, и то за 3500 леја те сви одмах половину новца Новотнијевом изасланику — стручњаку исплатише. Св. црква из свог редовног прихода припомогла је овој акцији, док се остали новац од народа не укупи, и родољубиви и побожни народ српски у Сараволи Божјом милошћу дочекаће о летњем св. Николи 1923. ретку радост и свечаност да угледа своја нова звона, и да чује како ће умилно забрујати и верне на молитву позивати. Звона та биће доказ, да вера и побожност још живо пламте у душама српским. Слава Богу и хвала браћи Сави и Боги и вредном одбору сараволском.

Хвала вам честити хришћани! Живели добри Срби! Тако се расађује цвеће, тако се калеми воће, тако се залаже и прилаже не само новцем него и душом за св. цркву Христову. Дај Боже да у здрављу дочекате, да вам се племените жеље што пре испуне и у дело приведу. Радујте се добра браћо наша Саво и Бого, јер сте и делом засведочили да љубите своју цркву, у којој сте св. крштење примили, посведочили сте да сте ваљани Хришћани, добри Срби и честити људи.

Господ вас благословио!

О нашем листу.

Од последњег исказа сетили су се нашег Гласника и приложили:

Јмн. Мирон Кочобанов, адм. парохије у Нађлаку леја 500·—.

Прота Прокопије Милошевић, парох у Соколовцу леја 90·—.

Др. Теодор Тајмер, адвокат, наш заузимљиви пријатељ у Бокша Монтани леја 100·—.

Јмн. Мирон Кочобанов, адм. парохије у Нађлаку, на вечери о свом крсном имену св. Николи сакупио за Гласник леја 280·—.

Евала, живели приложници „Гласника"!

Белешке.

РУКОПОЛОЖЕЊЕ. Преосв. г. епископ — дијецезан темишварски Георгије рукоположио је свршеног богослова Живојина Негověновића у Вел. Кикинди 11/24. фебр. за јерођакона а 12/25. за презвитера.

ПОСТАВЉАЊЕ АДМИНИСТРАТОРА. Са 1. мартом постављени су: Живојин Негověновић за а. п. у Вел. Св. Миклушу а јером. Кирил Секулић за а. п. у Чакову а са 1. априлом: јером. Мирон Босак за а. п. у Лукаревцу и Краљевцу и за привр. учитеља у Лукаревцу, јером. Мирон Митровић за а. п. у Иванди, јером. Лукијан Младеновић за а. п. у Лесковици а јером. Викентије Јовић за а. п. у Срп. Пожежени и Мачевићу.

ЧИТУЉА. 1/14. фебр. преминула је у Срп. Св. Петру Тасика Предић, свештеничка удовица, мати Душана Предића, а. п. у Срп. Св. Петру. Сахрањена је уз велико учешће народа 3/16. фебр. Опело су обавили Урош Ковинчић изабрани и потврђени окр. протапарох арадски, Милан Николић а. п. у Кетфељу и јеромонаси Герман Јојић а. п. у Сараволи и Кирил Секулић а. п. у Вел. Св. Миклушу. У цркви се опростио од покојнице Милан Николић а на гробљу Урош Ковинчић.

Милостиви Бог нека подари души честите попадије вечни покој а нашем другу Душану утехе.

БРАТСТВО. Иницијативом заповед. генерала Гаванескул-а одржан је у Темишвару један збор, на који су позвати били заступници свих вера и народности, власти и корпорација и поједини угледнији грађани ради договора, како би се могло здружити и збратимити цело становништво без разлике вере и народности а у сврху напретка и државе и њезиних грађана. Изабран је један ужи одбор, да пронађе путеве и начине, који би довели до жељене сврхе. Еписк. викар поздравио је овај покрет и ставио је на расположење сарадњу српског народа у остваривању племенитога циља.

ЗАБАВЕ. У Срп. Пардању одржана је на Сретеније трудом јером. Иларијона Сујића а. п. и Милана Лазића забава са дилетантском представом у корист набавке звона. Одигран је повор. комад „Ђачки послови" врло вешто. Забава је многобројно посећена.

У Малом Бечкереку приредила је срп. певдружина, која од кратког времена амо вредно и марљиво изучава нотално певање, на Беле Покладе прву своју беседу с игранком. Иста је дружина под управом свога вештога ликовође Јосифа Малца за 6 недеља научила и на беседи прецизно отпевала ове песме: „Молитва", „Онамо-намо", „Хеј загрљени", „Расти расти ружо" и „Кад прво сунце". Многобројни гости наградише певаче бурним знацима допадања. Учитељица Вукосава Итињанц приказала је монолог „Писмо" и пружила је слушаоцима много уживања. Даница Чобанова декламовала је чика Јовине песме: Јадна мајка и Гусларева смрт, које су ванредно вешто, управо уметнички изведеие учиниле дубок утисак на присутне. Видосава Ђереган и Богдан Нађ сваке похвале достојно приказаше дијалог „Први". Забава је приређена у корист отплате дуга око оправке св. цркве.

ПОМОЗИТЕ! Учитељ тем.-фабрички Владимир Живојнов упозорио нас је на бедну српску породицу Станковић, која се састоји из матере од преко 80 година и сина од 62 године, који је скроз болестан. Мати и син, као што се и сами осведочисмо, заиста су у страшним приликама, тако рећи умиру од глади. Обраћамо пажњу наших добротворних друштава и појединаца, који су у материјалној могућности, на те бедне створове и молимо, да их својим милодарима спасавају од глади. Стан им је: Фабрика, Курјакова ул. (Фаркаш у.) број 10.

ЗЛОГУК.

Књиговођа Казанликов говораше својој жени:

— Мени га је тако жао... Он је увек усамљен, на њега готово нико не обраћа пажње, нико с њим не говори... А изгледа да је човек сасвим коректан, на свом месту, и напослетку неће нам ваљда сметати! Он је тако исто банкарски чиновник, као и ја! Ти немаш ништа против? Ја сам га позвао да дође довече к нама.

— До—бро! — одговори жена изненађена и зачуђена таквом карактеристиком. — Врло ми је мило.

У девет сати искупише се гости. Пили су чај, честитали домаћину имендан и весело се шалили на рачун младог пара: сестре књиговође Казанликова и њеног младожење, студента Аничкина.

У десет сати јавио се тај исти усамљени господин, „човек на своме месту“, о коме је Казанликов говорио жени... Био је висок, прав као громобран, имао ретку, као челична четка чврсту косу и густе црне зачуђене обрве. Имао је на себи црн капут, сасвим закопчан, због чега му је струк личио на јастучницу од дивана, говорио је полако и учтиво, али достојанствено — тако да је привлачио на се пажњу.

Пио је чај са румом.

Попи две чаше, трећу одби па погледавши благонаклоно домаћина рече:

— Имате ли ви дечице?

— Чекам! — осмехну се Казанликов па показа, као да се извињава, широким гестом на жену која одједном плану и направи такав покрет који је урођен пуним људима, кад хоће да смање трбух.

Усамљени господин озбиљно погледа трбух домаћичин.

— Чекате? Да... хм... Опасна је то ствар — рађање деце!

— Зашто! — упита Казанликов.

— Па знате како је... Ту се свашта дешава! Те се ствари често свршавају смрћу. Порођајна врућица или каква друга болест — и свршено.

Казанликов се бледо насмеши:

— Но, надајмо се да ћемо то срећно избећи. Добићемо једног здравачког малишана... Хе — Хе!

Усамљени господин замишљено зглади мокрим дланом црну, као бодље ретку косу на глави.

— Малишан... Хм... Али и малишан тако исто, знате... Често се рађају мртви.

Домаћин слегну раменима.

— То су врло ретки случајеви.

— Ретки? — прихвати гост. — Не, нису ретки. Неке жене не могу никако имати деце... Има таких организама. Па ето ви, госпођо... Бојим се да ће вам дететова појава на свет донети најозбиљније опасности, које се могу и жалосно свршити...

— Та шта сте се ви, господо, упустили у такве разговоре, — рече жена чиновника Фитиљева. Ништа рђаво неће бити. А ви ће те — обрати се она усамљеном господину — још и на крштењу бити!

Усамљени господин стаде тужно вртети главом.

— Дај Боже — рече он. — Само, знате, бивају и такви случајеви да се дете срећно роди, па после умре. Дечји организам је врло слаб, нежан. Ветрић дунуо, трунчић на њега нанео и — свршено. По статистици дечје смртности...

Жена Казанликова бледа, са преструвљеним од страха лицем, слушала је тај тихи, учтиви говор госта.

— Та идите с милим богом са том вашом статистиком! Ја имам троје деце, и сва су жива живцата, — прекиде га жена Фитиљева.

Гост се пријатно и снисходљиво осмехну.

— Али то је само за сад тако, госпођо. У осталом, јесте ли чули, да се у вароши појавила дифтерија? Детенце се шета, игра се па тек наједаред — почиње полако да кашљуца... У грлу мало црвенило... Рекао би човек — није ништа, кад тамо, а оно...

Жена Фитиљева задрхта и широко отвори очи:

— Стојте! А видите — мој се Серјожик синоћ збиља у два маха закашља.

— Ето видите, — климну главом гост. — Врло је вероватно да ваш мали има дифтерију. У осталом, морам вас утешити да то, можда, и није дифтерија. То је можда и шарлах. Ви велите да се синоћ накашљао? Хм... Ако га не одвојите, може вам лако заразити и другу децу...

Бледа као крпа, жена Фитиљева најпре зину, а затим склопи уста, не налазећи у себи снаге да изусти и једну реч.

— Немојте се много узбуђивати, рече гост са саучешћем, — шарлах се не свршава увек смртно. Неки пут само остави траг на ушном апарату, свршава се глувоћом, или — што је наравно опасније — одазива се на плућима.

— Куда ћете ви? — узнемирено упита жена Казанликова, видевши да госпођа Фитиљева намешта дршћућим рукама шешир и стиснувши уста боде себи прсте иглом од шешира.

— Извините ме, драга, али... ја се страшно бојим. Сачувај боже, ако се са Серјожом деси... нешто рђаво.

Заборави чак и да се опрости, лупну спољашна врата и нестаде је.

Гост је сркао малим гутљајима чај са румом и каткад посматрао студента Аничкина и његову вереницу, који су седели према њему.

— На ком сте ви факултету? упита он жмиркајући левим оком.

— На правном.

— А, да! Тако... И ја сам некада био на Универзитету. Само правни факултет — извините ме за отвореност — није озбиљна ни практична ствар.

— А зашто?

— Па ево зашто: учите, учите читаве четири године. Свршите (још срећа ако вам пође за руком да свршите)... И шта сте кад свршите? Адвокатски приправник без праксе. Или ступите у Управу жељезница без плате па чекате на какво упражњено место са четрдесет рубаља плате. Наравно, ви нећете учинити глупост да се ожените, али...

Студент се збуњено осмехну.

— А ја се баш женим. Ево — допустите да вам представим — моја вереница.

— Же—ни—те се, — отегну усамљени господин. — Тако! Па добро, госпођице... Желим вам срећу и угодан, богат живот. У осталом, мени се дешавало да гледам како живе жењени студенти: соба на шестом спрату, болесно дете за преградом (обавезно болесно — то имајте на уму!), рано поружнела од рђавог живота тужна жена, од гладовања и од тегоба нервозан муж... Наравно има и сретних изузетака у таквим случајевима: дете може и да умре, а жена да побегне с неким зализаним суседом, али то — авај — бива ретко. У већини случајева муж једаред пошље жену у Заложну Банку, као бајаги да заложи последњи капут, а он сам завеже на куку од огледала кајиш, и...

(Свршиће се.)

ЗАХВАЛА.

Приликом смрти миле и никада непрежаљене матере ми Тасике удове јер. Арсена Предића, овим путем изричемо своју најтоплију благодарност свима, који нам у тузи нашој било усмено или писмено саучешће изјавише.

Нарочито нека је хвала преч. госп. Урошу Ковинчићу окр. протопр. арадском, који је на опелу чиноначалствовао и брату Милану Николићу пароху кетфељском, који се од миле нам покојнице у св. храму и над гробом лепим и дирљивим говором опростише. Искрена хвала браћи јеромонасима оцу Кирилу Секулићу адм. сентмиклушком и оцу Герману Јојићу адм. сараволском, који својим лепим појањем погреб увеличаше.

Нека је од срца хвала како месној интелигенцији тако исто и нашим милим парохијанима без разлике спола и узраста који се у неочекивано лепом броју искупише и милу нам матер до вечне јој куће испратише.

Још једном свима и свакоме хвала на указаној љубави и саучешћу.

У Срп. Св. Петру, дана 4/17. фебр. 1923.

Јереј Душан Предић
и породица.

У пажњу учитељству и сврш. приправницима.

Еписк. викар примио је од преосв. г. епископа-дијецезана Георгија извешће, да је св. Архијерејски Сабор српске патријаршије решио, да се за румунски део епархије темишварске могу рукоположити за свештенике и свршени препаранди сомборске и пакрачке учитељске школе, после краћег испита. Ово за сад приватно извешће саопштава се подручним учитељима знања ради с тим, да они између њих, који осећају у себи позив за свештеничку службу, спреме молбе за пријем у свештенички чин упућене епископу-дијецезану и обложе их овим прилозима: крштено и евентуално венчано писмо, сведоџбе о свршеним наукама, службовању и владању, даље изјава, да ће се подврћи испиту из богословских предмета, како то одреди епископ-дијецезан и најзад изјава, којом се компетенат обвезује на службовање искључиво у румунском делу епархије темишварске. Молбенице ће се поднети епископу-дијецезану путем еписк. викара, када исти званично буде позвао оспособљено учитељство и свршене препаранде на подношење молбеница. Таксу за испите сносиће компетенти.

ЧИТУЉА.

27. фебруара испустио је своју племениту душу Љуба Теодоровић кожар темишварски, главни тутор фабричке цркве, скупштинар, члан шк. одбора и одборник срп. певачке дружине темишварске. Покојник, који је тек 50. годину навршио, био је вазда одушевљен за наше црквене, школске и народне ствари и радио је на њима неуморно, не жалећи ни труда ни умора а не презајући ни материјалних жртава. По нарави својој био је благ и питом, у опхођењу љубазан и предусретљив, усљед чега га је сваки волео и поштовао. То се најбоље видело при погребу његовом. Фабричка црква није могла ни близу да прими оне, који дођоше да одаду последњу пошту честитоме чика Љуби. Пред портом остало је најмање њих две-три стотине који не могоше ући у цркву. Па не сакупише се ту само Срби, него и многи поштоваоци његови других вера и народности.

Опело су обавили протонам. Гавра Петровић, јереј Милоје Марцикић и јером. Никанор Савић. Последњи се и опростио од покојника истакавши све лепе врлине, које су га красиле и као мужа и као родитеља, и као човека и ревносног радника на црквеном пољу, и као поборника за сваку општу и српску ствар. По обављеном опелу, на којем је појала тем. певачка дружина, кренула се тужна поворка на гробље, где је очитан помен а по том је одржао опроштајни говор Владимир Живојнов учитељ фабрички.

Господ нека буде милостив честитој души чика Љубиној а удовици и сирочади врлога покојника нека пружи утехе.

Браћа Чендеш, Тимишоара. 2942а